

Bij deze Courant behoort een Vervolg.

FRANKFORT, den 6. Julij.
 Vóór dat de Porte de schriftelijke weigering, om in de voorstellen ten behoeve van Griekenland te treden, had overhandigd, heeft de Russische minister zijne audientie in het paleis der Porte gehad en bij die gelegenheid aanzienlijker en kostbaarder geschenken ontvangen, dan anders de gewoonte is. Den 12. Junij zou hij bij den Grooten Heer ten gehoor toegelaten worden. De Porte heeft de gedane voorstellen voornamelijk om de volgende redenen verworpen: 1.) wijl zij onbestaanbaar zijn met de leeg, der volledige en onbeperkte geborzaamheid der oude landen jegens hunnen wettigen soeverein; 2.) wijl het regt van den soeverein om zelf zijne zaken te regelen onschendbaar moet blijven, en de monarch, mitsgaders het muzelmansche volk, nooit eenige tusschenkomst gedoogd hebben; 3.) wijl deze strijd is met de verklaring, welke de gewezen Engelsche ambassadeur, lord *Sirangford*, bij zijne terugkomst van Verona heeft gedaan, dat hij zich met die zaak niet bemoeijen wilde; en wijl zij mede strijdig is met de overeenkomst van Ackerman.

WEENEN, den 29. Junij.

Volgens de laatste berichten uit Konstantinopel, had de Porte op den 11. dezer, door middel van eenen Tartaar, door *Reschid*-pacha uit het kamp voor Athenen afgezonden, de officiele tijding der overgaaf van de citadel dier stad bekomen; zij is den 5. dier maand, bij verdrag, overgegaan. De onderhandelingen van dit verdrag zijn den 30. Mei, op verzoek der bezetting van de Acropolis en met toestemming van *Reschid*-pacha, door den heer *Corner*, kapitein van eene Oostenrijksche korvet, geopend en het verdrag zelve, door bemiddeling van dien officier en den Franschen vice-admiraal *de Rignij*, op den 5. Junij tot stand gebracht. Op denzelfden dag is de burg overgegeven. Twee duizend inwoners van allerlei ouderdom en beiderlei kunne, van welke de helft door ziekte en honger uitgeput was, hebben de stad verlaten en zich aan boord van Oostenrijksche en Fransche oorlogschepen begeven.

De generaal *Church* heeft den *Phalerus* met het gering aantal troepen, die na den slag van den 6. Mei aldaar gebleven waren, op den 28. daaraanvolgende verlaten en zich met dezelve naar *Salamis* begeven. De vlugt had met zoodanige overhaasting plaats, dat de Grieken zes stukken grif gesluit in de verschansingen hebben achtergelaten.

Volgens een bericht, door een schip te *Smirna* aangebragt, moet lord *Cochrane* van zijne vruchteloze expeditie in de Ionische wateren, in de eerste dagen van Junij naar *Spezzia* teruggekeerd zijn. Hij schijnt het kasteel *Tornese* te hebben willen ontzetten; doch hij is te laat gekomen.

De voornaamste bepalingen van de kapitulatie komen hierop neder:

» Alle troepen der bezetting trekken met wapens en bagaadje uit.

» Alle Atheensche huisgezinnen trekken uit zonder wapens, maar met hunne goederen, en kunnen zich begeven naar hunne woonsteden en dorpen, alwaar de pacha hunne goederen zal teruggeven, waarvoor hij instaat, even zeer als voor hun leven. De pacha neemt daarenboven de verplichting op zich, om aan de vrouwen en kinderen, die hunne mannen en bloedverwanten verloren hebben, onderstand te verschaffen en hun een dorp voor hun verblijf aan te wijzen.

» Alle Muzelmannen, zonder onderscheid van ouderdom of kunne, die zich in de citadel bevinden, zullen aan den pacha worden uitgeleverd.

» De citadel zal in haven tegenwoordigen staat met al het geschut, de krijgsvorraad en levensmiddelen, welke zich daarin bevinden, worden overgegeven."

Van den 1. Julij.

Volgens berichten uit Konstantinopel van den 14. Junij, had de plegtige audientie van den Russischen gezant bij den Grooten Heer den vorigen dag plaats gehad. Bij de audientie, welke dezelfde gezant den 7. bij den grootvizier had, heeft hij eenen leuningstoel gehad, in plaats van de tabouret, waarop de Europese gezanten vroeger plaats moesten nemen. Ook in andere opzichten is van de vroegere gebruiken afgeweken. De geschenken, welke de gezant ontving, waren de volgende: een paard, dat op 3000 piasters geschat wordt, een rijk verguld rijtuig, op 5000 piasters, en eene pels op 6 a 7000 piasters geschat. De Russische gezant heeft eene pels ter waarde van 6000 piasters medegebragt, tot een geschenk van den Keizer van Rusland aan den Grooten Heer.

— Volgens de jongste berichten uit Griekenland, zag men den 29. Mei de Turksche vlag reeds weder op het klooster *St. Spiridon* wapperen, hetwelk de Grieken den 28. April veroverd hadden, doch sinds verlaten hebben. Reeds vóór den val der citadel van Athene had de seraskier 3000 man naar *Megara* afgezonden, om de Grieken aldaar te verdrijven. Hij ontvangt bij voortdoring versterking. *Ibrahim*-pacha was, naar de laatste tijdingen, nog te *Patras*. De Konstantinopolitaansche vloot is den 6. Mei te *Navara* aangekomen. Vier dagen vroeger was het Egiptische eskader naar *Alexandria* teruggekeerd.

HAMBURG, den 6. Julij.

Volgens berichten uit *Petersburg* van den 23. Junij, zou de het eskader, onder bevel van den admiraal *Seniawin*, den 25. dier maand *Kroonstadt* verlaten. Twee oorlogschepen, die den 17. uit de *Middellandsche zee* gekomen waren, zijn op nieuw bemand en bij het eskader gevoegd geworden.

PETERSBURG, den 26. Junij.

Volgens een besluit, hetwelk de Keizer den 12. dezer heeft goedgekeurd, is de uitvoer van granen voor de haven van *Petersburg* dit jaar geheel vrijgesteld. Noch bij de lading, noch bij de verzending behooren op het tolkantoor eenige stukken gevorderd te worden.

BERLYN, den 3. Julij.

Uit *Mittelwalde* word den 15. Junij het volgende geschreven:
 Bij een onweder op den 11. dezer, zag men op de hoogte van *Thaundorf* in de lucht een verschijnsel, gelijkende naar twee breede balken of zuilen, die zich van de wolken tot op de aarde uitstrekten en in die richting meer dan een kwartier uurs verbleven. Gedurende dezen tijd werden de bergen rondom het dorp *Lauterbach* met zulk eene menigte hagelsteenen bedekt, dat zij op sommige plaatsen meer dan een el hoog lagen. Intusschen dacht niemand nog aan eenen watervloed, omdat er weinig regen was gevallen; doch ten 3 ure kwamen er reeds booten van

de nabij gelegen dorpen, en verkondigden de aanmadering van eenen geduchten vloed. Een der waterzuilen was bij *Lauterbach* nedergestort; boomen werden omvergerukt en met aarde en losgescheurde rotsen voortgestuwd in het nauwe, doch zeer bevolkte dal van *Lauterbach*, waarin dadelijk de eerste huizen bezweken en met al wat zich daarin bevond voortgeslept werden; de vloed werd hand over hand sterker en door het houtwerk der ingestorte huizen, door de medegesleepte rotsklampen en boomen steeds verwoestender. Het galeek reeds eenen vloed van vijf en veertig duizend van water. Het groote en welvarende dorp *Lauterbach* was in een half uur geheel verwoest; de arme inwoners hebben niet alleen huizen, vee, en alles wat tot voedsel en dekfel strekt, verloren, maar ook nog den grond waarop hunne huizen en tuinen stonden. Deze ongelukkigen bevinden zich zonder dak, en eeuwen zullen er vereischt worden, om deze opeenstapeling van rotsklompen weder bewoonbaar te maken. De tweede waterhoos stortte zich uit de bergen waar de *Neisse* ontspringt, en stroomde, met even zoo veel geweld als de eerste, op *Thaundorf*, stortte van daar, met stukken van huizen, rotsen en boomen, in het *Neisser dal*, overstroomde *Schreidendorf*, *Neisbach*, *Bodischau*, *Schönau*, een gedeelte van *Mittelwalde*, *Herzogwalde*, *Schönfeld*, *Opper- en Neder-Langenau*, en rigtte aldaar even zulke verwoestingen aan. Men zag in dezen moddervloed menschen, vee, balken, boomen, bedden, wiegen en huisraad, door elkander voortslepen; aan redding was door de snelheid van den vloed niet te denken. Het ongeluk is onbeschrijfelijk; men ziet menschen van alles beroofd; ouders zonder kinderen, kinderen zonder ouders; de eene heeft zijne vrouw, de andere haven man verloren. — Men kent de ramp nog niet in alle hare bijzonderheden; doch reeds weet men dat er ruim 50 menschen zijn verdronken, ongeveer 40 huizen geheel weg gespoeld en meer dan 120 geheel onbruikbaar zijn geworden.

ANTWERPEN, den 6. Junij.

Volgens geloofwaardige berichten uit *Rome*, van den 24. Junij, heerscht er tusschen den graaf *de Colles*, buitengewoon ambassadeur der Nederlanden, en het hof van *Rome* de meest gewenschte overeenstemming; telkens worden daarvan in het openbaar blijken gegeven. Van een aanzienlijk prelaat heeft men de verzekering, dat de voornaamste zwaarigheden omtrent het sluiten van een concordaat opgeheven zijn; dat de toenadering der beide hoven bevorderd is door wederzijds iets toe te geven, en dat het traktaat eerlang zal worden openbaar gemaakt.

NIJMEGEN, den 9. Julij.

Dezer morgen, tusschen half drie en drie ure, werden wij op een onaanname wijze uit den slaap gewekt door het luiden der klokken, het roeren der trommen en het geroep van brand! brand!

Dezelve was ontstaan bij den *Mr. kuiper F. Hageman*, in de lange *Nieuwstraat*, op de vliering van zijne woning; door de zich daar bevindende brandbare stoffen, als drooge inhoudsmaten, sparran en een gedeelte (misschien vochtig) hooi was de voortgang van den brand zoo sterk, dat de bewoners van het huis, eerst ontwaakten door het instorten der gezegde bovenverdieping. — Dank zij intusschen de onvermoeide ijver en vlijt onzer ingezetenen van alle standen, welken het, bij een gezegend stil weder, mogt gelukken, na verloop van een paar uren den brand geheel meester te worden. — Doordien de brand zich alleen bepaald heeft tot het dakwerk en de vliering, is de schade in vergelijking van den schrik der huisbewoners en der zeer bevolkte buurt minder dan men in den beginne reden had te vreezen.

ARNHEM, den 9. Julij.

Hun Edel Groot Achtbaren de Staten der provincie *Gelderland* hebben tot leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal herkozen de heeren *Mrs. J. Weerts* en *H. J. Dijkmeester*.

Tot lid van het collegie van Gedeputeerde Staten is benoemd de heer *J. C. baron van Zuijlen van Nievelt tot den Brieler*, in plaats van den heer *G. J. A. baron van Hardenbroek*; terwijl de heeren *J. N. van Eck* en *J. baron van Pallandt* zijn herkozen.

Mengelwerk.

BIDDAG.—VERWARRING.

Hoezeer wel ter nauwernood twee woorden van meer ongelijke betekenis naast elkanderen kunnen worden geplaatst, dan de bovenstaande, zal echter niet ligt iemand, welke dezelve leest, naar het verband tusschen dezelve raden, daar dit verband zoodanig is, dat met het denkbeeld *biddag* zich schier bij een ieder, onwillekeurig, dat van *verwarring* paart. Dat zulks in de daad zoo is, zal wel niet behoeven te worden aangetoond, daar men, om zich van bestaan hebbende verwarring in het vieren van den biddag, dit jaar te overtuigen, alleen behoeft na te gaan de verschillende begrippen in het bestemmen van den dag daartoe, niet slechts in dezelfde provincie, maar in dezelfde gemeente zelfs, en de botsingen op dat punt, tusschen burgerlijk en kerkelijk gezag hebbende plaats gehad.

In *Amsterdam* en andere voorname plaatsen, heeft men den dag van den 18. Junij tot eenen plegtigen biddag afgezonderd. In de steden dezer provincie is de zaak niet gelijkvornig behandeld; hier heeft men den 18. Junij als eenen Godsdienstigen dag gevierd, doch op eene wijze, die toch minder strookt met de plegtigheid van eenen waren biddag; elders (in de hoofdplaats der provincie) is de Zondag van den 17. Junij tot den eigenlijken biddag bestemd geweest. Ten platten lande, alhier althaus, gelastte de plaatselijke autoriteit de viering van den biddag op den 17. en vaardigde daartoe afkondigingen en aanschrijvingen af, terwijl aan de hervormde predikanten van wege den directeur-generaal voor de eeredienst was kennis gegeven van de bedoeling, dat de biddag op den volgenden Zondag, den 24., zoude worden gevierd. — Het gevolg hiervan was, dat zelfs van eene zelfde gemeente, in het eene dorp de Godsdienstige viering, immers bij de hervormden, op den 17., in het

andere op den 24. heeft plaats gehad. De oorzaak van deze verschillende begrippen, en daaruit voortgevloeide onderscheidene wijzen van handelen, schijnt wel voornamelijk hierin gelegen te zijn, dat in den jaare 1824 aan de burgerlijke besturen is kennis gegeven van een koninklijk besluit van den 20. Julij van dat jaar, volgens hetwelk, zoo de 18. Junij inviel op Zaterdag of Maandag, deszelfs Godsdienstige viering, of wel de dank- en biddag zou plaats hebben op Zondag, terwijl naderhand niet gelet schijnt op, maar de plaatselijke besturen geheel onkundig gebleven zijn van een nader koninklijk besluit van den 11. Februarij 1825, No. 105, waarbij het vorige, van den 20. Julij 1824, in dezer voege is verklaard en gewijzigd, dat in de steden de dank- en biddag altijd op den 18. Junij zal gehouden worden, maar in de gemeenten ten platte lande wordt vrijgelaten, om, bijaldien die dag op eenen anderen dag dan Zondag invalt, de viering daarvan op den *volgenden Zondag* te verplaatsen, en welk besluit in der tijd, behalve aan de verschillende besturen in het protestantsche kerkgenootschap, ook aan de heeren gouverneurs der provincien is medegedeeld.

Na deze bekende oorzaak der verwarring, is het middel om dezelve voor te komen, dan ook geredelijk gevonden; dat dit wenschelijk is, zal niemand loochenen; trouwens, om dit slechts te noemen, door eene ongelijke viering, zoo als dit jaar geschied is, houdt de biddag, welks eenparige viering de Koning uitdrukkelijk heeft aanbevolen, op een *algemeene biddag* te zijn; de zoo aangename en opwekkende gedachte, dat de *geheele natie* zich op eenen zelfden tijd voor het Opperwezen stelt, voor ondervondene uitredding dankt, en het heil des vaderlands verder van hetzelfde *afstand*, valt ten *eerste* weg, een zonderling, maar wezenlijk treurig contrast wordt daargesteld, tusschen hetgeen in de stad, en onmiddelijk buiten dezelve plaats heeft, daar de on gepaste omstandigheid bestaat, dat, terwijl men *binnen* de stad eenen dag aan ernstige Godsdienstige overpeinzingen wijdt, en in dezelve alles weert en verbiedt, wat die afleiden en storen kan, men onmiddelijk *buiten* de stads poorten, en *over* de stadswallen, het dagelijks werk verrigten, en de gelegenheid tot vermaak geopend, ja juist door het verbod binnen de stad, vermeerderd ziet.

Veel intusschen zal het ongetwijfeld, vooral in het jaargetijde, waarin de gedenkdag der groote, voor den Nederlander onvergetelijke gebeurtenis invalt, tot eene gepaste godsdienstige viering van eenen dank- en bededag bijdragen, zoo tot die Godsdienstige viering steeds een Zondag b. v. naar mate die Zondag invalt, op den 15. of eenen der daarop volgende dagen van de maand Junij, vastgesteld wierd.

OVERBETUWE, den 4. Julij 1827.

OVER LORD BYRON.

I.

Geen waardiger voorwerp ter beschouwing voor den mensch, dan de mensch zelve; en ook niets noodzakelijker dan eene nauwkeurige en onpartijdige waarneming van deszelfs inwendige gesteldheid, uit hoofde dat hier diepten zijn, die niemand buiten den Alwetenden geheel kan peilen. Inzonderheid zijn wij aan menschen, die uit hoofde van eenige begaafdheden of werken het oog hunner eeuw op zich hebben gevestigd, de hoogste nauwkeurigheid en onpartijdigheid verplicht, zoodra wij er ons toe zetten een oordeel over hun karakter en hunne *denkwijze* te vellen. Het is belagchelijk en bedroevend te zien, dat *de menschen*, die daar zoo, maar *onbepaald* over *godde menschen* worden beangeworpen, en *alle* dat niet denkende algemeen, de ontzettendste denkbeelden aangaande dezen doen ontstaan, ja zelfs den meer zelfstandigen leer of hoorder met een vooroordeel tegen hem bezielen. En *welken* grond hebben deze oordeelvellingen meestal? De man wien zij raken behoeft slechts ridderlijk er voor uit te komen, dat hij niet hecht aan de stelsels welke als de eenigste waarheid zijn geijkt, en met welke de voorstanders zelve, maar onder bedektere bewoordingen, waarlijk ook alles doen behalve er eerlijk mede omgaan — het is beslist: de man is een godsloochenaar, of wat niet al? Hij behoeft slechts den gevorderden eerbied te ontzeggen aan die omschrijvingen van deugd en vroomheid, welke algemeen aangenomen zijn, en aan die middelen ter bevordering van dezelve, welke als de eenige doeltreffende worden aangeprezen, de maskers aan te raken en dus als zoodanige te doen kennen, achter welke in de regtzinnige wereld zoo veel, of zoo veel wordt uitgevoerd en uitgesteld — het is afgedaan: de man is bedorven van hart. Hij behoeft slechts overtuigingen en aandoeningen te uiten, die eenmaal door den Schepper in de menschelijke natuur zijn geplant, en door vuur noch zwaard er uit te verdelen zijn; maar die door het heerschende gevoelen afgekeurd en verboden zijn, zoodat zij zelfs in den Bijbel — ach! dat door geleerden en ongeleerden nog genoegzaam ongekende, heerlijke boek — niet *mogen* gevonden worden, al stoude men er met ronde woorden — er valt niet meer aan te twifelen: de man is het *spoor* des verstands ten eenen male bijster.

Wat zijn *toch* daarentegen ook de zoogenaamde lofredenen, die op beroemde mannen gehouden worden? meestal bitter schrale optellingen van eigenschappen en daden, welke ieder die met hen omgaan heeft kent, omdat zij in het oog loopende waren, of aan welke den eigenlijk *menschelijken* beschouwer weinig gelegen ligt. De uitwendige geschiedenis van eenen mensch, is t'ich het minst beduidende; maar *hoe* het inwendig in de *afgronden* zijns harte *uitgaat*, *van hoe het kwam* dat het er zoo en *niet anders* uitzag? zie daar de groote *privaal*, der bewerking over en alleen waardig, maar meestal onaangeroerd gelaten of met eene pennestreek voor afgedaan gehouden.

Het is niet te ontkennen dat die afgronden moeilijk te bezigtigen zijn en de *interste* diepte er van onbereikbaar is. Wie van de menschen weet het gene des menschen is, dan de geest des menschen die in hem is? Evenwel mag hun onderzoek niet geheel verwaarloosd worden, en behoorde er te dezen opzichte meer gedaan te worden dan doorgaans geschiedt; hetgeen zoo veel te meer pligt is, wanneer iemand in zijne schriften zelve zijn karakter openlegt en zijne *denkwijze* ontvouwt. Dezelve te beoefenen, door aanhoudende oefening er den geest van te leeren kennen, zonder aan enkele uit het verband gerukte uitdrukkingen te blijven hangen, zonder ze buiten verband oppervlakkig optevatten en misschien in een verkeerd licht te plaatsen — dit zal de beste ten kortste weg zijn, om tot eene, zoo na mogelijk waarachtige schatting van de *denkwijze* en het karakter van eenen schrijver te komen; en zal zulks te meer zijn, wanneer men eenige levensberigten tevens van hem heeft, die men met zijne *geneale* schriften in uitlegkundig verband kan brengen.

Men zal misschien zeggen: waartoe met eenen mensch zooveel omslags? Antw. daarom, dewijl gij u veroorlooft hem te oordeelen. Indien gij ook dit wilt nalaten, dan zijt gij van de moeite (wanneer gij het zoo noemen wilt) om hem zoo na mogelijk te leeren kennen, ontslagen; wilt gij daarentegen uitspraak doen: de menscheid eischt, en ter harer eigene onderrigting, en in den naam van eenen natuurgenoot, wiens eer het geldt, dat gij weten zult en kunnen verantwoorden wat gij zegt. De ontledkunde heeft nooit een lijk, nog veel minder een levendig dier ontleed, zonder het heilig oogmerk om de inwendige gesteldheid en de levensverrigtingen tot heil der menscheid te leeren kennen. Even zoo leerzaam moet de zielkundige ontleding van een buitengewoon kerk-

ter zijn, voor eenen iegelijk die er belang in stelt *den mensch* te leeren kennen. En ondanks dit, zou het maar vrijstaan om hier onbezuigd mede om te springen; hetgeen even zoo veel zijn zou als wanneer de ontledkunde den heelmeeesters jongen toestond, om in het wilde insnijdingen in een levend ligchaam te doen of het lijk nitēen te kappen.

In de schriften van lord BYRON zijn eene menigte denkbeelden nedergelegd, waaruit men zijne wijze van beschouwen genoegzaam kan opmaken, en daar die schriften veel gelezen worden, is het pligt op hetgeen er in ligt oplettend te maken, zoo wel ten einde de min ervarene zich door geene enkele plaatsen late mede slepen, als ook opdat het godsdienstige gevoel des schrijvers niet worde miskend.

„Het godsdienstige gevoel van eenen BYRON . . . !” — dus hoor ik mij in den toon van heiligen toorn en verachting toevoegen — „een schoon godsdienstig gevoel van zulk eenen . . . !” Nu ja, mijne vrienden! met eereitels zijn wij ras klaar, inzonderheid wanneer de eere Gods ons drijft, en de onderhavige persoon hem niet even zoo vereert als wij, en niet ons vraagboek heeft van buiten geleerd. Dat BYRON een godsloochenaar, een naar het verstand dwalende, en naar het hart bedorvene man is, zal bij velen geacht worden geen betoog meer te behoeven. Wij hebben evenwel toch laatst hem in eene beoordeeling met hooge genade zien behandelen. Daar heette het omtrent zoo, dat BYRON zekerlijk met zijn verstand op eenen dwaalweg zich bevonden had, — geen wonder! want hij had niet even als deze beoordeelaar gedacht — maar of zijn hart nu toch zoo bedorven was geweest? neen daar was de beoordeelaar niet door. Wij kunnen niet ontkennen, dat het ons stiet, daar eene, zich beslissing aanmatigende, uitspraak aangaande het bederf des harte eenes menschen, in welk eene geringe mate hetzelfde dan ook gesteld moge worden, te vernemen, dewijl er eerst bepaald zou moeten worden wat bederf des harte is, en of wel ooit enig mensch, wien het verdoemen verboden is, in eenig geval bevoegdheid hebben kan, zijnen broeder zoo iets ontzettends toetekennen, als een bedorven hart zou bevonden worden te zijn. Dan dit daargelaten — is het bespottelijk dit bederf des harte eene meerdere of mindere mate toetekennen, en dan, in eenen aanval van christelijk-menschlievend paroxysmus te verklaren, dat men meent te moeten twifelen, of die en die man wel zoodanig bedorven van hart was . . . lte zeer — dit blijft bij den beoordeelaar een paal boven water — zijn verstand zich op eenen dwaalweg hebbe bevonden. Wij gelooven dat er althans zeer, zeer veel, ja schier bovenmenschelijke kennis toe vereischt zou worden, om het hart van eenen natuurgenoot voor bedorven (hetgeen toch niets geringers zeggen wil dan: met betrekking tot de zedelijkheid *opgelost*, voor geene zedelijkheid meer vatbaar) te verklaren. — Eindelijk vernemen wij dan ook nog de aardigheid, dat de Voorzienigheid misschien niet gewild hebbe, dat de schrijver van dat en dat stuk de redder van Griekenland zijn zou.

Aangezien dan lord BYRON een mensch, en een veel gelezen wordende schrijver is, hebben wij voorgenomen eenige der merkwaardigste plaatsen uit zijne schriften van tijd tot tijd mede te deelen, om daardoor, indien mogelijk, de wereldbeschouwing, en hiermede de godsdienstige denkwijze des mans in een onpartijdig licht te plaatsen, ten einde de jeugd voor eene onbedachtzame beaming, en de beoordeelaar voor onregtvaardige vonnisvelling bewaard kunne blijven. Zoo veel steller dezelve heeft kunnen zien, is het karakter van lord BYRON van eene schier onpeilbare diepte, in welke wel edel metaal, hoezeer in vergiftige zelfstandigheden soms veront, gevonden wordt.

Aan de Redactie.

In den *Courier des Pays-Bas*, van den 9. Junij 1827, heb ik een artikel (*), dat mij van zulk een algemeen belang voorgekomen

(*) Hetzelve is van den volgende inhoud:

ALGEMEEN NUT. — MEDEDINGING.

Toen de Brusselsche (postwagen) onderneming, hare dienst, in verband met de Messageries van Brussel en Parijs, in werking bragt, had zij wel voorzien, dat de administratie van *la rue notre Dame des victoires*, indien zij had volgehouden, haarden oorlog zoude hebben aangedaan: want de jalousie vervoert haar op het verregaandste tot bestrijding van alle etablissementen van dezen aard, die het wagen durven haar hinderlijk te zijn in het uitsluitend privilege dat zij zich aanmatigte, en met behulp waarvan zij, aan den koophandel en reizigers, de hardste wetten voorschrijft, zoodra het haar gelukt is, hare mededingers te verpletteren.

Hetgeen de administrateurs der Brusselsche onderneming, ten dezen opzichte hadden vooruitgezien, is ook ten volle bewaarheid geworden; en twee verminderingen van prijzen hebben er achtervolgeliijk plaats gehad: maar de handel heeft reeds gevoeld of begriipt zeer duidelijk dat die *Associatie van notre Dame des victoires te Parijs*, en die welke nu is opgericht onder de firma van *Lafitte en Caillard*, zich niet anders bij een wettig contract verenigd hebben, dan alleen met de bedoeling, zich van het monopolie der Messageries in Frankrijk te verzekeren. Het is dus voor den handel van een nadrukkelijk belang, om de mededinging te bevorderen en de Brusselsche ondernemingen, die daargesteld zijn geworden, te ondersteunen, alzoo de eerste huizen van Gent, Brussel, Valenciennes, Rijsel en Parijs, daarin deelgenooten zijn. Zij zal het door haar opgerigte etablissement, dat op het algemeene welzijn gegrondvest is, doorzetten, en door de ondervinding, die maar al te weinig geraadpleegd wordt geleerd, zal men overtuigd worden, dat indien zij ophield te bestaan, alsdan weldra, verhoogde willekeurige tarieven, aan den handel, voor altoos zouden worden opgelegd.

De Brusselsche administratie had reden van te gelooven, dat deze *verrijding*, in Frankrijk aangegaan en volgehouden met al die geesdrift, die de *behechtheid* aan het monopolie-stelsel inboezemt, en waarin grootelijks de *correspondenten* van de algemeene koninklijke Messageries van Frankrijk tot aan Brussel hebben deel genomen, het daarbij zouden hebben laten berusten: maar thans is het niet zonder smartelijke gewaarwording, dat om oorzaken, waarvan zij de aanleiding niet kan doorgronden, men zien moet, dat de *associatie van van Gent*, waarschijnlijk uit kracht der twee verbindingen in Frankrijk, waarvan zij de correspondentie heeft, zich door vreemde aansoeken laat wegsliepen, en te gelijker tijd aan alle hare mededingers op den weg van Brussel en Amsterdam, den oorlog verklaart.

Hoe zullen toch weldenkende en algemeen geachte lieden, dezen dwangzuchtige maatregel kunnen regvaardigen, door eene vermindering van prijs, die tot beden zonder voorbeeld is; die een groot aantal vaders van huisgezinnen in Holland, als schippers, voerlieden, enz. wien zulks het geheele middel van hun bestaan uitmaakt, in eenen zoo wēt moeilijken als beklagenswaardigen toestand brengt, genoodzaakt zijnde, hunne diensten dadelijk te doen ophouden?

Onder eene regvaardige en vrije regering, aan wier hoofd de Voorzienigheid een vorst geplaatst heeft, tot wiens behoeving zich alle wenschen vereenigen, een vorst, die de vijand van alle monopolie en de vriend van alle nijverheid is, die hij niet alleen beschermt, maar zelfs van het noodige voorziet; onder zulk eene regering, zeg ik, moet men zich verwonderen, dat de associatie van *van Gent* zich heeft laten wegsliepen om aan vreemde hartstogten dienstbaar te worden, en niet, alvorens het gewaagde besluit ten uitvoer te brengen, tot het inzicht gekomen is, dat zij dit alles doet in het belang van Frankrijk, en tegen de welvaart van ons eigen land.

De geheime aanleidingen, die de aanhangers tot deze maatregelen gegeven hebben, zijn te schandelijk, om dezelve hier ten toon te stellen; maar het publiek, zoo wel als de Brusselsche administratie en andere mededingers, zijn overtuigd, dat deze in het oog-loopende en onverwachte vermindering op eene route, waar de prijzen op eene billijke en voor den handel dragelijke bepaling gesteld waren, eene wezenlijke ramp is voor de welvaart der noordelijke provincien, wie het vervoeren van reizigers en goederen, hetzij te water, hetzij met plaatselijke ruituigen, het middel van hun bestaan uitmaakt.

is, dat ik mij niet heb kunnen weerhouden, daarover in nadere ontwikkeling te treden, na dat het mij gelukt was daartoe nieuwe bouwstoffen te verzamelen, aan welke echtheid ik alle redenen heb volkomen geloof te hechten, en door UEd. ongetwijfeld te gereeder in Uw geacht dagblad opgenomen zullen worden, vermits het onderwerp, waarover het handelt, eene zamenspanning tegen een groot aantal nijvere en neringdoende ingezetenen in het helderst daglicht brengt, niet alleen, maar ook nog het gouvernement, den handel en het publiek bij het opgemaakt artikel waarschuwt, voor de geheime bedoelingen eener combinatie, die onder schoonschijnende redeneringen, en onder den dekmantel van het door haar ondermijnd wordend stelsel aan te kleven en te helpen ontwikkelen, haren verderfelijken invloed ook over onze noordelijke provincien, op dit oogenblik zelfs, tracht uit te breiden. Mijne aanmerkingen zullen de strekking hebben dit aan te toonen, op gronden, meer in het bijzonder tot deze onze provincien betrekking hebbende.

Door de associatie van *van Gend* namelijk, is aanvraag gedaan ter bekoming van concessie tot het aanleggen eener postwagen-dienst van *Utrecht* over *Arnhem* naar *Zutphen* en *Nijmegen*, in verband met eene andere door haar tevens aangevraagd, van *Utrecht* op *Amsterdam*, zulks, » vermits het weldadig stelsel van mededinging van bijzonder gewigt schijnt » te zijn voor de middelen van vervoer.

» Vermits de vertooners gaarne wenschen dit doel te helpen bereiken » en ook eerbiediglijk vermeenen daartoe bijzonder in staat te zijn, enz.»

Eene aanvraag evenwel, die geheel andere dan deze voorgewende bedoelingen kenschetst, en klaarblijkelijk, in tegenoverstelling derzelfs slechts ten doel heeft, om eene andere dienst, op deze zelfde routes staande, te verdringen en te ruineeren, om daarna op hare ruïnen, zodanig monopolie te vestigen, als die associatie zich ten pligt heeft gemaakt, van, zoo als de schrijver van het artikel in den *Courier des Pays-Bas* duidelijk aantoonde, in de *Nederlanden*, wederkeerig voor de diensten aan dezelfde associatie door de Fransche monopolisten bewezen, tot stand te brengen; eene wederkeerigheid, oppervlakkig noodeloos, maar die, wel doordacht, tot onderschraging en bevestiging van het Fransche monopolie onvermijdelijk is, die in de gevolgen, de ingezetenen van dit rijk cijnsbaar aan die gecombineerde associatie makende, de Nederlandsche welvaart andermaal aan Fransche intrigues zal doen offeren, als of het noodig ware daardoor, en door het ondermijnen der beroepen van duizenden, bij Nederlands ingezetenen wakker te houden de herinnering aan al die oneindige afpersingen, waaraan dezelfde vóór en tijdens de verfoeide Fransche opperheerschappij blootstonden, en welke herinnering door eenen veertienjarigen voorspoed en vrijheid ter nauwernood wordt onderdrukt.

Al de bewijzen, mij voor het wezenlijke bestaan dezer voornemens gesuppediteerd, op te sommen, zoude ons in eene ongepaste wijdoopigheid doen vervallen; wij vragen echter vrijmoedig met den schrijver van het vorig artikel: waarom vermindert de associatie van *van Gend* ongedwongen en zonder daartoe door klagten van het publiek of van gouvernementswege te zijn geprovoceerd, de vrachtlouwen, die dezelve geautoriseerd is te mogen heffen? Wij vragen daarenboven: waarom doet zij dit oproutes, waar ook meerdere aanzienlijke ondernemingen van postwagens bestaan, en niet op andere, die zij reeds in hare magt heeft? Waarom worden die verminderingen niet even zoo zeer toegepast op reizigers uit de zuidelijke naar de noordelijke, als op die uit de laatste naar de eerste provincien plaats nemende? Waarom stelt zij op hetzelfde oogenblik, betrekkelijk de door haar op nieuw aangevraagde diensten, aan Zijne Majesteit den Koning oneindig hoogere vrachtlouwen voor? en waarom vraagt zij eene nieuwe dienst aan, zoo na mogelijk, tot in de geringste bijzonderheden toe, gelijk aan die van *Amsterdam* over *Utrecht* op *Arnhem*, *Zutphen* en *Nijmegen* bestaande, deze tot zelfs in de uren van vertrek zoo veel doenlijk op de hielen volgende of weinig vooruitgaande?

Hoe gemakkelijk de beantwoording dezer vragen mij voorgekomen is en den nadenkenden lezer ook vallen moge, zoo kunnen wij ons toch niet onthouden onze overtuiging te uiten en hot te vieren aan de volheid van ons gemoed, dat zij daardoor bewaarheid de haar toegerekende voornemens; dat zij dit doet, omdat zij in het zuiden, van de correspondentien verzekerd, geene concurrenten meer vreest, het publiek niet meer behoeft te ontzien; omdat zij, zich van autorisatie tot het heffen van zeer hooge vrachtlouwen moet voorzien, ten einde die, eenmaal haar doelwit bereikt hebbende, op het publiek zonder eenigen tegenstand te kunnen toepassen; eindelijk, om zoo veel te zekerder doel te treffen, de onderneming van den heer VERMEULEN onmiddellijk in het hart aan te tasten, en daardoor, zoo als zij zich in hare overspanning als onmisbaar voorstelt, deze laatste zoo veel te spoediger te verpletteren; want, niemand toch zal wederspreken, dat dit voornemen bij de associatie van *van Gend* niet bestaande, door dezelve met beter vooruitzicht, bij het aanvragen eener nieuwe dienst, wijd uiteenloopende uren van vertrek, dan juist nagenoeg dezelfde als die eener reeds bestaande dienst, zoude zijn verlangd.

Van de waarheid dezer oplossingen, uit de aangenomene houding en daden van de associatie van *van Gend* zelve afgeleid, doordrongen, zoude het mij ter vervulling der op mij genomene taak overblijven, het schadelijke voor het publiek en den handel, het verderfelijke voor vele ingezetenen onzer provincien en het nuttelooze in het algemeen belang, dat zij voorgeeft te willen bevorderen, in de uitbreiding of bevestiging van haar stelsel gelegen, aan te toonen. Dan, na de zaakkundige waarschuwingen van den schrijver van het artikel in den *Courier des Pays-Bas*, en het door mij hierboven gezegde, kan alle verdere uitweiding tot bevestiging van dit eerste punt overbodig worden geacht, en zal ik alleen trachten ook de waarheid der twee laatste te bewijzen.

Niet anders dan verderfelijk voor de neringdoende en nijvere klasse onzer ingezetenen, die ten allen tijde Nederlands rijkdom uitmaakte, die door werkzaamheid en overleg zoo menige rijke bron van welvaart opende, die daardoor 's rijks schatkist stijft en wederkeerig, onder het vaderlijk bestuur van den besten der vorsten, eene bescherming, vrijheid en aanmoediging vindt, welke haar in zedelijkheid en beschaafdheid tot eenen

Deze aanmerkingen worden in het bijzonder belang van de verlichte deelgenooten van de associatie van *van Gend* ter overweging en nadenken aangeboden, als ook in het vooruitzicht, dat het gouvernement, gedwarsboemd in zijne aanhoudende belangstelling voor het algemeene welzijn, zich beleedigd acht in de uitvoering van eenen maatregel, zoo verderfelijk voor velen, en van geen het minste nut voor het algemeen, en eindelijk eindigt, van als bemiddelaar tusschen beiden te treden, in eenen strijd, waarvan het oogmerk, het monopolie, en willekeur van eene associatie is.

Dit geschilpunt tot zijne wezenlijke oorzaak teruggebracht, is wel waardig door de associatie van *van Gend* te worden in overweging genomen, en waaraan hetzelfde dan ook bij deze wordt onderworpen.

(Medegedeeld Artikel.)

(De mededinging is voordeelig voor de nijverheid; maar zij wordt in hare uitkomsten een monopolie, wanneer zij hare ondernemingen grondt op vooruitberekende verliezen; ten einde de mededingers totaal te ruineeren, daardoor tot uitsluitend voordeel der sterksten verstrekt, en het voordeel der sterksten verkrijgt, en eindelijk de willekeurige wetgever der prijzen wordt. Het is op grond hiervan, dat men bepalingen zoude kunnen invoeren, die, zonder de vrijheid te beperken, ter voorkoming van een zodanig monopolie zoude kunnen strekken.

Courir des Pays-Bas.

bijna eenigen stand in *Europa* verheft, kan toch worden geacht eene zamenspanning, die op het oog heeft, juist deze achtingswaardige, nuttige en door den vreemdeling met verwondering aangestaarde klasse te verdringen en die voordeelen, waarop haar bestaan rust, die zij door hare vindingrijkheid verkregen heeft, al ware het dan ook maar gedeeltelijk, te ontvreemden.

Als eene zoodanige ontvreemding moet worden beschouwd het aanzoek, door de associatie van *van Gend* gedaan, om, nagenoeg op dezelfde uren als de heer VERMEULEN, postwagens van *Amsterdam*, *Utrecht*, *Arnhem*, *Zutphen* en *Nijmegen* te laten vertrekken, zulks in navolging van deze dienst, door den heer VERMEULEN ontworpen, waarvoor hij zijn geheel vermogen kan worden geacht op het spel te hebben gezet, en waarvan hij onmogelijk tot dus verre, aangezien de enorme kosten eener eerste oprigting, eenig reëel voordeel kan hebben genoten.

Wij veroorloven ons hier eene vergelijking, die, mogelijk ongegrond, doch voorzeker niet geheel ongepast kan zijn: of namelijk zulk eene vinding, behoorlijk tot realiteit gebragt, en op den duur met eere volvoerd wordende, niet gelijke bescherming verdient, als eene mechanische of chemische, dikwerf zeer weinig beteekenende uitvinding, of althans met een vijftienjarig uitsluitend regt van invoer eener gehuurde buitenlandse uitvinding, waarvan dus de voordeelen hoofdzakelijk tot den vreemdeling overgaan, gelijk mag worden gesteld.

Het zij verre van ons, hiermede een uitsluitend privilege te willen beoogen, en wanluidend zoude zulks vooral in uw vrijheidlievend blad voorkomen, dan het is toch niet te ontkennen, dat zulk eene onderneming ook eenige bijzondere bescherming verdient, dat zij althans tegen moedwil en tegen overmagt van den sterksten billijker wijze moet zijn gewaarborgd; — met hem verkeeren in een en hetzelfde lot zoo vele ondernemers, van middelen van vervoer, verhuurders van rijtuigen en stalhouders, die door de steeds toenemende middelen van de associatie van *van Gend*, gepaard met de bij dezelve zich meer en meer ontwikkelende voornemens, hunnen ondergang angstvallig te gemoet zien, dat wij gerustelijk alle verdere uitbreiding hunner reeds kolossale onderneming vermeenen te mogen noemen, eene algemeene ramp, — dat wij in het belang der schatkist en van het algemeen eene nadrukkelijke beteugeling van hunnen euvelmoed onvermijdelijk achten, en inderdaad, eene associatie, die dagelijks op een halfduizend uren wegs hare diligences laat rollen, behoort daarmede te vreden te zijn, en niet alles tot zich te willen slepen; immers is zij reeds zoo ruimschoots door het gouvernement bevoordeeld, dat zij op geene meerdere voorregten billijke aanspraak maken kan » hoezeer zij zelve zich daartoe ook bijzonder geschikt moge achten, » en dat eene weigering, in het belang van het algemeen althans, door dezelve nimmer als eene onregvaardigheid ten haren opzichte kan worden opgenomen.

Dat hunne vrachtverminderingen, dat hunne aanzoeken tot uitbreiding hunner diensten in het algemeen belang ook nutteloos zijn, gevoelt voorzeker met ons ieder uwer lezers, die over dit onderwerp onbevooroordeeld nadenken wil; want de eerste zijn slechts tijdelijk en maken het onvermijdelijk dat hunne concurrenten, of de associatie van *van Gend* zelve, die zich echter door haar voorzeker aanzienlijk vermogen tegen tijdelijke belangrijke opofferingen bestand acht, te gronde gaan en in elende gedompeld worden, waarna de overblijvende met woeker op den handel en het publiek de geleedene schaden zal verhalen. — Men werpe ons niet tegen, dat daarin alsdan zal worden voorzien; dat andere speculanten de uit het veld geslagene, zullen vervangen; neen! het naburig *Frankrijk* bewijst ons reeds het tegendeel; want kortstondig slechts zijn de heeren LAFITTE en CAILLARD tegen de administratie der koninklijke messageries *Route notre Dame des Victoires te Parijs* opgetreden, en reeds hebben deze beide zich den het publiek en den handel af te persen buit verdeeld, en het beroep op het publiek in het artikel in den *Courier des Pays Bas* voorkomende, laat geen twijfel over, welke inspanning de magtige associatie van *Busso* behoeft, om tegen deze twee vereenigde monopolisten zich staande houden. — Hierdoor dan wordt tijdelijk op eene enkele route in *Frankrijk* aan denzelve het hoofd geboden. Die gezegende middelstand, op wiens welvaart onze geëerbiedigde Koning met zelfvoltoening nederziet, is echter daarvan uitgesloten, ongeacht dat een ieder zich in *Frankrijk* slechts te melden heeft om concessie te bekomen, en zal daarvan ook bij ons uitgesloten worden, terwijl, even als thans, Nederlandsche bankiers door hun eigenbelang daartoe gedrongen, en Nederlandsche kapitalisten van hunne overdaad hebben moeten zamenspannen, om het evenwigt in *Frankrijk* te herstellen of te behouden, ook bij ons eindelijk de vruchten door onzen middelstand gezaaid, door onze bankiers en kapitalisten zullen worden geplukt, en dus van de werkzame klasse, welke daartoe de grond heeft geleverd, onttrokken, tot vermeerdering der overmatige weelde van enkelden zullen verstreken, zulks, hoe onregvaardig ook, eerst dan nog, wanneer, als, na den ondergang van velen, deze bevoordeelde klasse het wagen zal, tegen eene reeds gevestigde magtige associatie het harnas aan te gorden, en van nieuws af aan eenen strijd te beginnen, waarin dan reeds alle thans bestaande en dus ook gevestigde, vereenigde, en zich de hand leenende associaties zullen zijn bezweken.

Ook de uitbreiding hunner diensten is nutteloos, immers wat die op *Gelderland* betreft; niets nieuws toch heeft de associatie van *van Gend* ontworpen; de door haar voorgestelde vrachtlouwen zijn hooger, dan die aan den heer VERMEULEN te heffen toegestaan; — tot spoediger afleggen der onderscheidene trajecten wacht zij zich wel zich te verbinden; — betere, gemakkelijker en krachtiger rijtuigen, die de associatie VERMEULEN in groot aantal aangeschaft heeft, en aanhoudend met nieuwe vermeerderd, kan zij niet verspreken; ook op het personeel der conducteurs van deze administratie valt niet aan te merken; in een woord, de handel, het publiek, ja de plaatselijke en provinciale besturen, onder wier toezigt die gesteld is, zijn met dezelve voldaan. — Gerustelijk kan de heer VERMEULEN zich op dezelve beroepen; reeds werd hem over zijne onderneming, door middel van uw dagblad, de grootste lof toegezwaaid, en wij zijn aan dezen kloeken onvermoeiden ondernemer, bij deze gelegenheid, dien onverminderd die hulde schuldig, waarop hem zijne geheel liberale handelwijze aanspraak geeft.

Hij toch tracht niet door het stellen van paarden, op van zijne woonplaats verwijderde stations, de voerwezens, door hun tot zelfs het ridloon zijner diligences te onttrekken, magteloos te maken; integendeel heeft hij met die, welke handelbaar waren, voor hen meer dan voor hem voordeelige contracten gesloten, zijnen evenmensch niet moedwillig zoekende te verderven; — van het publiek vordert hij niet meer dan $\frac{1}{2}$ der vracht, welke hij gerechtigd is te mogen heffen, en zulks, niettegenstaande op het grootst gedeelte der routes, waarop zijne diligences loopen, geene concurrentien bestaan. — Hij beoogt geene monopolie; want reeds lang voor de associatie van *van Gend*, heeft hij op de route van *Amsterdam* over *Utrecht* op *Arnhem* en *Nijmegen*, het aanleggen eener tweede dienst, geheel in het belang van het publiek en den handel, en tot zijn eigen nadeel, vermits die onmisbaar veel aan zijne bestaande dienst te kort zal doen, verzocht; wanneer daarenboven nu de door hem, mede voor lang aangevraagde dienst tusschen *Utrecht* en *Amersfoort*, in verband met die van *Amsterdam* over *Amersfoort* naar *Arnhem* en *Nijmegen*, na voltooiing

